ΕΤΟΣ Δ'. — ΑΡΙΘ. 405 Τιμᾶται λεπτὰ 10 ΣΑΒΒΑΤΟΝ 15 ΙΑΝΟΥΑΡΙΟΥ 1883

ΜΗ ΧΑΝΕΣΑΙ

ΣΥΝΔΡΟΜΗ ΕΤΗΣΙΑ ΚΑΙ ΠΡΟΠΛΗΡΩΤΕΑ ΜΟΝΟΝ: Ἐν Ἀθήναις καὶ ταῖς ἐπαρχ. φρ. 20. — Ἐν τῷ ἐξωτ. φρ. 30.
ΑΓΓΕΛΙΑΙ: ἅπαξ ἢ δίς, λ. 40, τρὶς ἕως ἑξάκις λ. 20, κατὰ μῆνα λ. 15, ἔτος ἢ ἑξαμηνίαν λ. 10.
— ΓΡΑΦΕΙΟΝ, ὁδὸς Μουσῶν, *Ἀριθ. 4, ἀπέναντι τῆς οἰκίας Φιλήμονος παρὰ τὴν πλατεῖαν τοῦ Συντάγματος.* —
Β. ΓΑΒΡΙΗΛΙΔΗΣ ΔΙΕΥΘΥΝΤΗΣ

Ο ΙΑΚΩΒΑΤΟΣ
ΩΣ ΡΗΤΩΡ ΚΑΙ ΠΟΛΙΤΕΥΟΜΕΝΟΣ

Ἐκ σημειώσεων Κεφαλλῆνος τακτικοῦ ἀκροατοῦ τῶν λόγων τοῦ Ἰακωβάτου ἤδη ἀπὸ τῆς Ἰονίου Βουλῆς ἀποσπῶμεν τὰ ἑξῆς:

*

«Τοσαύτην ἐντύπωσιν ἐπροξένησεν εἰς τὸν συνάδελφόν του Α. Μουστοξύδην ἡ δύναμις, ἡ σφοδρότης, ἡ καυστικότης τῶν λόγων του, καὶ ἡ κεραυνοβόλος γλῶσσά του, συνάμα δὲ ἡ ψυχρότης καὶ ἡ ἀταραξία του, ὥστε ὅπως τὸν ἐξομοιώσῃ κατά τι, ἐστοχάσθη νὰ συνδιάσῃ δύο ἀντίθετα μεγαλοπρεπέστατα φαινόμενα τῆς φύσεως, καὶ τὸν ἀπεκάλεσεν ἑπομένως

Vulcano coperto di neve
Ἡφαίστιον σκεπασμένον ἀπὸ χιόνας.

»Καὶ ὄντως τὰ χείλη ἐκεῖνα ἦσαν κρατὴρ ἡφαιστίου ἐξερευγομένου τὰς ἐμπρηστικωτέρας ὕλας, ἐνῷ ἡ ὄψις του, ἡ στάσις του ἦσαν ὡς αἱ χιονοσκέπαστοι Ἄλπεις».

*

«Κατὰ τὸν Κανονισμὸν τῆς Ἰονίου Βουλῆς ὤφειλον οἱ βουλευταὶ νὰ προσέρχωνται εἰς τὰς συνεδριάσεις βελαδοφοροῦντες.

»Ὁ Γεωργαντάρας μόνος προσῆλθε πρῶτος φέρων τὸν συνήθη ἐπενδύτην του πρὸς κοινὴν ἁπάντων ἔκπληξιν».

*

«Ἐν τῇ Ἰονίῳ Βουλῇ παρευρίσκετο δικαιωματικῶς εἷς Γραμματεὺς τοῦ Ἁρμοστοῦ, ὅπως λαμβάνῃ γνῶσιν τῶν πραττομένων· τοιοῦτος δ' ἦν Ἄγγλος τις, Φρέζερ τ' ὄνομα, μέγας μοχλὸς τῆς ἀγγλοϊονίου Καμαρίλλας. Ὁ Ἰακωβάτος τὸν ἐγνώριζε κατὰ πρόσωπον καὶ ὑπὸ ὅλας αὐτοῦ τὰς ἰδιότητας.

»Βλέπων λοιπὸν τὸν Φρέζερ παρακαθήμενον εἰς τὴν αἴθουσαν τοῦ Βουλευτηρίου, στραφεὶς πρὸς συνάδελφόν του βουλευτὴν διὰ φωνῆς ἀρκετὰ ἀκουστῆς καὶ δακτυλοδεικτῶν αὐτόν, ἐρωτᾷ:

»— Ποῖος εἶναι αὐτὸς ὁ ξένος;

»Τοῦ ἀπαντῶσι μετὰ πάσης περισκέψεως καὶ προφυλάξεως ὅτι εἶναι ὁ Γραμματεὺς τοῦ Ἁρμοστοῦ κ. Φρέζερ.

»Τότε ὁ Γεωργαντάρας ἐγείρεται, ὑψόνει κάτι τι περισσότερον τὸ φυσικόν του ἀνάστημα, προχωρεῖ βήματά τινα ἐν μέσῳ τῆς αἰθούσης, καὶ δεικνύων διὰ τῆς χειρὸς τὸν Φρέζερ, στραφεὶς δὲ πρὸς τοὺς Βουλευτὰς λέγει:

»— Αὐτοῦ τοῦ ξένου νὰ τοῦ δώσουμε μία κλωτσὰ ἐδῶθε μέσα.

»Ὑψώσας δὲ ταὐτοχρόνως ὁριζοντίως τὸ δεξιό του θεοπόδαρο, σχηματίζει δι' αὐτοῦ ἓν ἡμικύκλιον εἰς τὸν ἀέρα, ὅπως ἀντιληφθῶσιν ἔτι κάλλιον ὁ Φρέζερ καὶ οἱ λοιποὶ τὴν σημασίαν τῆς λέξεως Κλωτσιά.

»Ἔκτοτε ὁ Φρέζερ δὲν ἐξαναπάτησε τὸ κατώφλιον τοῦ Βουλευτηρίου».

*

«Ἄλλοτε ἐν τῷ δικαστηρίῳ ἀντίπαλον εἶχεν ἕνα διαβόητον διὰ τὸ ῥητορικόν του θάρρος καὶ τὴν ἑτοιμότητα τοῦ λόγου του, τὸν Ι. Τυπάλδον.

»Ὅλοι ἐπερίμεναν ὅτι θὰ κεραυνοβολήσῃ τὸν Ἰακωβάτον, ὅστις καὶ ἔλαβε πρῶτος τὸν λόγον.

»Ὅταν ἐπρόκειτο ν' ἀπαντήσῃ ὁ φοβερός του ἀντίπαλος, ὁ Ἰακωβάτος τοῦ δίδει μία ματιά, λέγων:

»— Θάρρος Ἀλιφοῦντζο! Ἔμπρος Ἀλιφοῦντζο!

»Ὁ Τυπάλδος ὠχριᾷ, ψελλίζει ἀσυναρτήτους λέξεις, παραπονούμενος εἰς τὸ δικαστήριον ὅτι τὸν ὑβρίζει, ἐνῷ ὁ Γεωργαντάρας ἀπαντᾷ:

»— Δὲν εἶναι ἀληθές, μάλιστα τὸν παρακινῶ νὰ λάβῃ θάρρος καὶ νὰ ὁμιλήσῃ!»

*

Εὐθὺς ἅμα μετὰ τὴν ἕνωσιν, εἰσῆλθον οἱ Ἑπτανήσιοι εἰς τὴν Βουλήν, τὸ φυσικὸν καὶ ἠθικὸν ἀνάστημα τοῦ Ἰακωβάτου ἐξήρθη ἄνω τῶν συναδέλφων του, ἡ ῥωμαϊκὴ μορφή του συνεκέντρωσε ἐφ' ἑαυτῆς ὅλην τὴν αἴγλην τῆς Ἑνώσεως καὶ ἡ Ἑπτάνησος, ἡ ἰδιόρρυθμος, ἡ ἰδιόγλωσσος, ἡ ἀλλοίαν κεκτημένη προφορὰν καὶ ἀλλοίαν ῥητορικὴν καὶ ἀλλοκότους ἰδέας καὶ θερμοτέραν κεφαλὴν συνεκεντρώθη ὅλη ἐν τῷ Γεωργαντάρᾳ. Ἐπεσκίασε τὸν μελῳδικὸν καὶ ἀεικίνητον Λομβάρδον· ἐπεσκίασεν ἀκόμη αὐτὸν τὸν ῥωμαντικὸν τοῦ *Διάκου* καὶ τῆς *Κερὰ Φροσύνης* ποιητήν.

Ἀμέσως κατὰ τὴν ἐξέλεγξιν τῶν ἐκλογῶν τῶν Ἰονίων πληρεξουσίων, ὁ Γεωργαντάρας, φέρων μεθ' ἑαυτοῦ τὰ φλογερὰ ἑπτανησιακὰ πάθη καὶ τὰς διαιρέσεις καὶ τὰ μίση καὶ τὰ καίοντα ἔτι ὡς λάβαν ἀπομεινάρια τοῦ φοβεροῦ ἀγῶνος τῶν Ἑνωτικῶν καὶ Ἀνθενωτικῶν, ἐπετέθη κατὰ πάσης ὑποπτου ἐκλογῆς καὶ ἐξεσφενδόνισε κυρίως τὸ πῦρ τῆς ἐπιθέσεως ἐναντίον τοῦ Κοζάκη Τυπάλδου, ὡς μὴ ἔχοντος τὰ

προσόντα τῆς ἐγκαταστάσεως. Ἀνεκούριζεν ἄρά γε ἐπιτιθέμενος μόνον τὰ ἐπαρχιακὰ πολιτικὰ μίσητ; Ὄχι, διότι δεκαπέντε ἔτη μετὰ τὴν Ἐθνοσυνέλευσιν τοῦ 1864, θέλομεν τὸν ἐπανίδει ἐπὶ τοῦ βήματος ἄγοντα ἄλλον ἀγῶνα κατ' ἄλλης ἐκλογῆς, μεθ' ἧς οὐδὲν κοινὸν εἶχεν ἡ ἐπαρχία του, ἀλλ' ὑπὲρ **τῆς ἀρχῆς** ἀγωνόμενος, ἐναντίον τοῦ κ. Δραγούμη, βουλευτοῦ Μεγαρίδος καὶ μὴ κεκτημένου προσόντα ἐγκαταστάσεως. Ἦτο ἐκ τῶν συστατικῶν τῆς ἰδιαζούσης φύσεως τοῦ Ἰακωβάτου, τοῦ νὰ ἐμμένῃ ἀκλόνητος μέχρι πείσματος καὶ μέχρι φανατισμοῦ εἴς τε τὰς δημοσίας ἀρχάς του, ὡς καὶ τὰς ἀτομικάς του σχέσεις. Τὸ ἄτομον ἦτο ὁ πολιτευτής· ὁ πολιτευτὴς ἦν τὸ ἄτομον.

Ὁ ἐναντίον τοῦ Τυπάλδου Κοζάκη λόγος του εἶχε θαυμασθῆ διὰ τὴν ῥητορικήν του δύναμιν. Περίεργος σύμπτωσις! Καὶ ὅταν μετὰ πέντε καὶ δέκα ἔτη, τὸ 1878, ἐπανῆλθεν εἰς τὴν Ἑλληνικὴν Βουλὴν ὁ ἐκλεκτὸς τῆς Κεφαλληνίας, ὁ καλλίτερός του λόγος, ὑπὸ καθαρὰν ῥητορικὴν ἔποψιν, ἦτο ὁ κατὰ τοῦ κ. Δραγούμη, κατὰ τὴν ἐξέλεγξιν τῶν ἐκλογῶν. Καὶ πάλιν, κατὰ τὸ 1868, εἰς τὴν ἐπὶ Βούλγαρη συγκροτηθεῖσαν ἐκλογήν, οἱ ῥητορικοὶ θρίαμβοι τοῦ Γεωργαντάρα ἤχθησαν ἐπανειλημμένοι, δυνατοὶ καὶ μονανουχὶ Κρομβελλικοὶ κατὰ τὴν ἐξέλεγξιν τῶν ἐκλογῶν, ὅτε ἀκυρωθεισῶν τινων, εἶπε τὸ διαβόητον ἐκεῖνο ὡς πρόεδρος τῆς ἐπὶ τῶν ἐξελέγξεων ἐπιτροπῆς:

— Ὅσους δὲν πῆρε ὁ *δζουμπὲς*, θὰ τοὺς συνεπάρῃ ἡ βελλάδα αὐτή.

Ὁ κατὰ Κοζάκη Τυπάλδου λόγος διεπνέετο ὑπὸ πυρός, ὅπερ δὲν ἦτο δυνατὸν νὰ ἦτο πῦρ τεχνητόν, ἀλλ' ἦτο πῦρ ἐσωτερικόν, θερμαῖνον τὸν ῥήτορα, τὸν φιλόσοφον, τὸν θεολόγον, τὸν νομοδιδάσκαλον. Εἶναι καλόν, πολὺ καλὸν διὰ τὴν ψυχολογικὴν τοῦ ἀνθρώπου εὐεξίαν νὰ εἶναί τις ἁπλοῦς, ἐγκρύπτων μίαν ἢ δύο ἰδέας, ἢ ἐξετάζων ὑπὸ μίαν καὶ μόνην ἔποψιν τὰ πράγματα καὶ τὰ ὄντα. Ἀλλὰ νὰ ἔχῃ τόσῳ πολυσύνθετον διάνοιαν, ὡς ἡ τοῦ Ἰακωβάτου, νὰ συντηρῇ ἐν τῷ μεγάλῳ αὐτοῦ πνεύματι δέσμην λαμπάδων τῆς φιλοσοφίας, τῆς ἱστορίας, τῆς πολιτικῆς, τῆς θεολογίας καὶ νὰ ζητῇ πολιτευόμενος νὰ συγκεντρώνῃ ὅλα αὐτὰ τὰ διάφορα φῶτα εἰς τὸ μοναδικὸν λευκὸν φῶς τῆς ἀληθείας, τοῦτο παράγει τὸν χαρακτῆρα εἰς ἀνωμαλίας, εἰς τόλμην, εἰς πόλεμον, εἰς πάθος, εἰς φανατισμὸν, εἰς ἀλλοφροσύνην. Τὰ ταπεινὰ διὰ τοὺς ἄλλους ζητήματα δι' ἓν τοιοῦτο πνεῦμα μεταβάλλονται εἰς δαιμόνια ζητήματα ἱερῶν ἰδεῶν, μεγάλων ἀληθειῶν, καὶ τὸν παρασύρουν εἰς ἐκρήξεις ῥητορικῆς δυνάμεως, ἀλλὰ καὶ εἰς ἐκρήξεις πάθους καὶ ἐπιθέσεως ἀδιαλλάκτου, μέχρις αὐτῆς τῆς ἀπανθρωπίας ὠθουμένης πολλάκις.

«Ἐνόνματι», ἔλεγεν ἐγειρόμενος, «ἀρχαϊκὴ δωρικοῦ ὀυθμοῦ στήλη ἐπὶ τοῦ βήματος, βαρεῖα, ἀλλὰ καὶ ἁρμονίαν ἐμφαίνουσα καὶ ὑψῶν καὶ ὀγκῶν καὶ διαστέλλων τὴν φωνήν του, ὥστε νὰ περιλάβῃ ἐν ἑαυτῇ τὴν ἀτμοσφαῖραν ἅπασαν τοῦ Βουλευτηρίου καὶ σὺν αὐτῇ τὰς ψυχὰς ὅλων τῶν πληρεξουσίων, «ἐν ὀνόματι τοῦ πατριωτισμοῦ καὶ τοῦ δικαίου, ἐν ὀνόματι τοῦ Δημοσθένους καὶ τοῦ ἁγίου Παύλου, εἴσθε ὑπόχρεοι νὰ καταψηφίσητε καὶ νὰ ἀκυρώσητε τὴν ἐκλογὴν αὐτῶν τῶν ἀνθρώπων, οἱ ὁποῖοι ἐκερδοσκόπησαν ἐπὶ τῶν δικαιωμάτων τῶν συμπολιτῶν μας».

Καὶ ὅταν ἀνεμνήσθη τὴν ἐντὸς θαλάσσης συνάντησίν του μὲ τὸν ἀντίπαλον, ὅτε ὁ εἰς ἔπλεεν ἐξόριστος ἐκ τῆς πατρίδος δι' ἐλευθερίαν, καὶ ὁ ἄλλος ἀντέπλεε μακάριος διὰ καταχθονισμὸν, ὁ ῥήτωρ ἔδωσε ζωὴν διὰ τῆς μαγικῆς γλώσσης εἰς τὴν ἀρχαίαν ῥητορείαν τοῦ Κικέρωνος ἢ τοῦ Δημοσθένους καὶ ὅλοι οἱ τῆς γενεᾶς ἐκείνης ἐνθυμοῦνται ἀκόμη τὸ ἑπόμενον τεμάχιον τοῦ λόγου του, ὅπερ ἀπεσπασμένον, ἄψυχον, νεκρόν, ὡς βραχίων τις ἢ κεφαλὴ συντετριμμένου ἀγάλματος τοῦ Πραξιτέλους, κεῖται ἐνταῦθα διότι λείπει ἡ ποιὴ ἡ θερμαίνουσα, ἡ ῥωμὴ ἡ ζωογονοῦσα, ἡ στάσις ἡ ἐνδύουσα, τὸ παράστημα τὸ ἀνορθοῦν, ἡ ἀναγελία ἡ διδοῦσα τὸν τόνον, ἡ ψυχὴ ἡ διδοῦσα τὸ πῦρ.

Γ. Τ. Ἰακωβάτος. Ἐξελθόντες ἐκ τῆς γιγαντιαίας Ἐννάτης Βουλῆς καὶ πλέοντες, διωκόμενοι καὶ τετραυματισμένοι, εἰς Πάτρας, ἠκρωτηριασμένοι ὑπὸ τῶν Ἄγγλων, συνηντήθημεν μὲ ἕνα τῶν ἐκλελεγμένων, τοῦ ὁποίου προσβάλλεται ἡ ἐκλογὴ, καὶ ἀντὶ παρηγορίας ἤκουσα ἀπὸ τοῦ στόματος αὐτοῦ, ἀφοῦ ἐβάλαμεν τὸν βρόχον τῆς ἀγγλικῆς κυβερνήσεως περὶ τοῦ λαιμοῦ ἡμῶν, τί ἠκούσαμεν; «αἴ, καυγάδες, καυγάδες;»

Καὶ μετ' ὀλίγον:

« Αὐτὸς δὲν εἶναι ἐγκαταστημένος, δὲν εἶναι δημότης, εἰσῆλθενὄχι διὰ τῆς θύρας, ἀλλ' ἀλλαχόθεν, εἶναι κλέπτης, εἶναι μοιχός.

Εἷς πληρεξούσιος. Ὑβρίζει.

Γ. Ἰακωβάτος. Τὸ εὐαγγέλιον δὲν ὑβρίζει. Αἱ φράσεις εἶναι εὐαγγελικαί.

Ἡ ῥητορική του ἦτο πάντοτε κρᾶμα γραφικῆς μεγαλοπρεπείας καὶ ἡμηρικῆς διαυγείας ἀφ' ἑνὸς καὶ ἀφ' ἑτέρου πικροτάτης δημοτικῆς σατύρας. Τί ἀριστοτεχνικὴ ἀντίθεσις μετὰ κατανυκτικὴν τῆς ἐξορίας περιγραφὴν ἡ σαρκαστικὴ ἐκείνη κατακλεῖς: Αἴ, καυγάδες, καυγάδες;

Ἡ δὲ περὶ τὴν τύχην τῶν λέξεων ἑτοιμότης του, ὥστε μὲ μίαν λέξιν νὰ παρασύρῃ μεθ' ἑαυτοῦ πολυπληθῆ συνέλευσιν, ἦτο μοναδική.

Εἰς τὴν αὐτὴν συνεδρίασιν ἀντηλλάγη ὁ ἑξῆς διάλογος μεταξὺ αὐτοῦ καὶ τοῦ ποιητοῦ τῶν *Μνημοσύνων*:

Βαλαωρίτης. Ἐγείρομεν λοιπὸν πρότασιν ἀπροχωρήτου.

Ἰακωβάτος. Καὶ ἐγὼ προτείνω τὸ ἀπροχώρητον τοῦ ἀπροχωρήτου.

*

Ἡ μεγάλη μάχη ἐπὶ τῆς Συνελεύσεως τοῦ 1864 ἐδόθη ὑπὸ τοῦ Ἰακωβάτου ἐν τῷ Ἐκκλησιαστικῷ ζητήματι, συζητουμένων τῶν δύο πρώτων ἄρθρων τοῦ Συντάγματος,

Ποία ἦτο ἡ ἱερὰ μανία τοῦ Γεωργαντάρα; Πόλεμος κατὰ τοῦ αὐτοκεφάλου τῆς Ἐκκλησίας. Ἤθελε λοιπὸν ἐν τῷ ζητήματι τούτῳ οὐχὶ τὴν ἀφομοίωσιν τῆς Ἑπτανήσου πρὸς τὴν Ἑλλάδα, ἀλλὰ τὴν ἀφομοίωσιν τῆς Ἑλλάδος πρὸς τὴν Ἑπτάνησον, ἥτις ὑπέκειτο εἰς τὸν Οἰκουμενικὸν Πατριάρχην.

Ποία ἦτο ἡ κεντρικὴ ἰδέα ἡ ἐμπνέουσα τὸν Ἰακωβάτον ἐν τῷ ἱερῷ ἀγῶνι, ὃν μετὰ σφοδρότητος, μετὰ πάθους, μετὰ φιλοσοφίας τῆς ἱστορίας, ἀνέλαβεν ἐν τῇ Ἐθνοσυνελεύσει; Τί ἦν ἡ *αἰτία τοῦ πολέμου;* Πρέπει νὰ τὸν ὑποθέσωμεν ἁπλοῦν φανατικὸν ῥασοφόρον τὸν ἐλευθεροφρονα Ἰακωβάτον, τὸν ταφέντα ἄνευ ἱερέων, ἄνευ ψαλμῳδιῶν, ἄνευ ἐξαπτερύγων, μηδὲν ἕτερον κατὰ νοῦν ἔχοντα ἐν τῷδε τῷ ἀγῶνι ἢ τὴν τήρησιν τῶν ἱεραρχικῶν τύπων; Ὁ ῥήτωρ ἐνεφορεῖτο ὑπὸ τῆς μεγάλης ἰδέας τῆς Ἑλληνικῆς Ἀνατολῆς καὶ δὲν εὑρισκεν ἄλλον μοχλὸν τόσῳ ἰσχυρὸν ἵνα κινήσῃ τοσοῦτο κολοσσαῖον πολιτικὸν σῶμα, εἰμὴ, τὸν μοχλὸν τῆς θρησκείας. Ἄλλην ὑπεροχὴν τῶν Ἑλλήνων ἐπὶ τῆς Ἀνατολῆς δὲν εὕρισκε παρὰ τὴν θρησκευτικήν. Ἡ ἑλληνικὴ ἐπανάστασις ἦτο ἐπανάστασις χριστιανική· αὐτὴ ἐδημιούργησε τὴν Ἑλλάδα· καὶ ὁ Ἰακωβάτος πρὸς αὔξησιν τῆς Ἑλλάδος ἄλλην ὠνειροπόλει ἐπανάστασιν, καὶ αὐτὴν ὅμως

χριστιανικήν. Τοιαύτην δὲ σημασίαν ἐπαναστατικὴν θὰ εἶχεν ἡ κατάργησις τοῦ αὐτοκεφάλου τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος. Εἶχε τότε ἀρχίσει ὁ πανσλαβισμὸς ἐργαζόμενος, καὶ ὀξυδερκέστερος ὅλων τῶν Ἑλλήνων πολιτευομένων ὁ Ἰακωβάτος, συνορῶν τὸν πόλεμον ὃν θὰ ἀνελάμβανεν ἡ Ῥωσσία κατὰ τῆς ἀποστολῆς τῆς Ἑλλάδος διὰ τῆς ἐθνολογικῆς κινήσεως, ἐζήτει νὰ ὑπονομεύσῃ τὴν πανσλαβιστικὴν αὐτὴν ἐνέργειαν διὰ τῆς διὰ μέσου τῆς Ἑλλάδος ἐνισχύσεως τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου.

Τὸ μετ' ὀλίγον ἐκραγὲν βουλγαρικὸν ζήτημα, ἡ ἐξασθένησις τῆς Μεγάλης Ἐκκλησίας, ὁ χωρισμὸς τῆς Ἀνατολῆς κατ' ἐθνικότητας, ἡ ἐνταφίασις τοῦ χριστιανισμοῦ τῆς Ἀνατολῆς, τὸ διαζύγιον τοῦ χριστιανισμοῦ καὶ τοῦ Ἑλληνισμοῦ, ὁ ῥωσσοτουρκικὸς πόλεμος, ὁ σχηματισμὸς τῆς Βουλγαρίας καὶ τῆς Ἀνατολικῆς Ῥωμυλίας, ἡ ἀπώλεια τοῦ παρὰ τὸν Εὔξεινον Ἑλληνισμοῦ, ἡ ἀπώλεια σχεδὸν τῆς Θράκης καὶ αἱ ψυχορράγουσαι τῆς Μακεδονίας ἑλληνικαὶ ἐλπίδες, αὐτὴ ἡ διαμφισβήτησις τῶν Ἰωαννίνων, εἰς τίνα κεφαλὴν ἐκ τῶν ζώντων, εἰς ποῖον κρανίον ἐκ τῶν τεθνεώτων ἀποθέτουσι τὸν στέφανον καὶ τὴν δάφνην τῆς βαθυτέρας διπλωματικῆς παρ' Ἕλλησιν ὀξυδερκείας, ἀλλ' ἢ εἰς τὸ ῥοδοστεφὲς κρανίον τοῦ ὑπὸ λεμονέας καὶ δάφνας ἀναπαυομένου Ἰακωβάτου; Ὁ Δεληγεώργης κατὰ τὸ 1873 περιπτυξάμενος διὰ τοῦ βραχίονος τῆς Ἑλλάδος τὸ Οἰκουμενικὸν Πατριαρχεῖον καὶ λαβὼν ἐνεργὸν μέρος ἐν τῷ Βουλγαρικῷ ζητήματι διὰ τῆς ὀνομασθείσης τότε ἑλληνοτουρκικῆς συμμαχίας, ὁ Τρικούπης ἀσπασάμενος ἐπὶ τοῦ τάφου τοῦ Δεληγεώργη τὴν πολιτικὴν ἐκείνην, τίνα ἄλλην κεντρικὴν ἰδέαν ἠκολούθησαν, ἀλλ' ἢ τὴν περὶ ἀφομοιώσεως τοῦ Γεωργαντάρα Ἰακωβάτου;

Γιγνομένης δεκτῆς τῆς θεμελιώδους ἐκείνης ἰδέας, θὰ ἤλλασσεν ἡ ὄψις τῆς Ἀνατολῆς ἐπὶ τὸ ἑλληνικώτερον; Δὲν τολμῶμεν νὰ εἴπωμεν ναί, ἀλλ' ἡ Ἑλλὰς θὰ διέπραττε τὸ καθῆκόν της καὶ δὲν θὰ ἐπολιτεύετο ὡς Ἐπιμηθεύς, δεχομένη δὲ τὴν ἰδέαν τοῦ Ἰακωβάτου, οὐδὲν ἐκινδύνευεν, οὐδὲν ἔχανεν, οὐδὲν ἐζημιοῦτο. Τὸ βέβαιον εἶναι ὅτι ὁ Πατριάρχης θὰ ἦτο διπλασίως σήμερον ἰσχυρός, καὶ ἡ ἰσχὺς τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου μέχρι τοῦδε τοὐλάχιστον τὸν πρώτιστον παράγοντα ἐπιτυχοῦς ἐξωτερικῆς πολιτικῆς τῆς Ἑλλάδος ἀποτελεῖ.

*

« Μόνον στοιχεῖον τοῦ ἐθνισμοῦ», ἔλεγεν ἐν τῷ περιλαλήτῳ λόγῳ του τῆς 29ης Ἰουλίου 1864, «εἶναι ἡ θρησκεία, ἀφαιρουμένου τοῦ ὁποίου, δὲν ὑπάρχει πλέον ἔθνος, δὲν ὑπάρχει πλέον γένος, δὲν ὑπάρχει πλέον δεσμός, δὲν ὑπάρχει πλέον οὐδὲν διὰ τὴν Ἑλλάδα. Καὶ ἐὰν, ὃ μὴ γένοιτο, χριστιανοὶ, ἤθελεν ἀφαιρεθῆ ὁ χαρακτὴρ τῆς θρησκείας ἀπὸ τὴν ἐθνότητα τῶν Ἑλλήνων, ἄλλο δὲν βλέπω, εἰμὴ Φράγκους, εἰμὴ Ἀλβανοὺς, εἰμὴ Βλάχους, εἰμὴ Ἀθιγγάνους καὶ Γύρτους, ὄχι ποτὲ Ἕλληνας. Τοιαύτης οὐσίας, τοιούτου ἀποτελέσματος εἶναι ὁ χαρακτὴρ, τὸν ὁποῖον ἡ θρησκεία ἐχάραξεν εἰς τὸ μέτωπον τοῦ ἑλληνικοῦ γένους! Ἐν τίνι λόγῳ ἐγένετο ἡ ἐπανάστασις τοῦ 21; ἐν τίνι λόγῳ ἐχύθησαν ποταμοὶ αἱμάτων; ἐν τίνι λόγῳ ἐπανεστάτησαν καὶ τὰ μέρη ἐκεῖνα, τὰ ὁποῖα οὐδὲν κοινὸν ἔχουν μετὰ τῆς Ἑλλάδος; καὶ οἱ Σέρβοι, καὶ οἱ Βλάχοι, καὶ οἱ Μολδαυοί, καὶ τὸ Μαυροβούνιον, καὶ ἡ Ἀσία, καὶ ἡ Αἴγυπτος, καὶ ὅπου προσκυνεῖται ὀρθοδόξως ὁ Σωτὴρ ἡμῶν ὁ Χριστός; Ὄχι βεβαίως διὰ καταγωγὴν, ὄχι δι' ἄλλον λόγον, ἀλλὰ μόνον διὰ τὴν διατήρησιν τῆς συνειδήσεως, ἀλλὰ μόνον καὶ μόνον διὰ τὴν θρησκείαν, τὴν ἐκκλησίαν· θέλετε ἐκ τῶν ὑστέρων νὰ ἴδητε, ὅτι ὁ μόνος χαρακτὴρ, ὁ μόνος δεσμὸς εἶναι ὁ θρησκευτικός; Οἱ Ἀλβανοὶ τῆς Ἠπείρου εἶναι ὀρθόδοξοι· εἶναι Ἕλληνες· ἅμα εἰσεχώρησεν ὁ φόβος τοῦ παπισμοῦ εἰς τὴν Ἀλβανίαν καὶ τὸ ἥμισυ αὐτῆς ἐγένετο παπικόν, δὲν εἶναι Ἕλληνες· καὶ τοιαύτης οὔσης τῆς θρησκείας, τολμῶμεν ἡμεῖς νὰ φέρωμεν τὴν παραμικρὰν μεταβολὴν, ὥστε ἀπὸ μεταβολῆς εἰς μεταβολὴν **νὰ εὑρεθῶμεν μεμονωμένοι ἀπὸ ὅλον τὸ Ἑλληνικὸν Ἔθνος καὶ ἀπὸ ὅλους τοὺς Ὀρθοδόξους Χριστιανούς;** Καὶ εἴθε, εἴθε νὰ ἦτο ἐλευθερωμένον ὅλον τὸ ἑλληνικὸν τὴν καταγωγὴν γένος, διότι τότε ἤθελεν εἰπεῖ εἰς τοὺς ἐθνικούς, ὅτι τὸ ἔθνος ἠλευθερώθη, τί ἔχομεν ἡμεῖς νὰ κάμωμεν μὲ ἄλλην ἐθνότητα ἄλλης γλώσσης, ἄλλης καταγωγῆς, ἄλλου μέλλοντος; νὰ περιορισθῶμεν εἰς τὴν κυρίως ἐκ καταγωγῆς ἐθνότητά μας. Ἀλλὰ δύναται Ἕλλην καὶ πληρεξούσιος ἐν τῇ Ἐθνοσυνελεύσει νὰ εἴπῃ ποτὲ, ὅτι τὸ Ἑλληνικὸν Ἔθνος ἀπηλευθερώθη; δὲν εἴμεθα τὸ τέταρτον ἵνα μὴ εἴπω τὸ δέκατον τοῦ ἑλληνικοῦ γένους, καὶ ἐὰν λοιπὸν θέλετε, ἀπὸ μεταβολῆς εἰς μεταβολὴν, νὰ ἀπομονώσητε τὴν Ἑλλάδα, παραιτεῖτε καὶ μέλλον, παραιτεῖτε καὶ ἔθνος, παραιτεῖτε καὶ γένος, καὶ ἄλλο δὲν θὰ μείνωμεν εἰμὴ ὀλίγοι, ἐνασχολούμενοι περὶ τὴν κοιλίαν καὶ τὰ ὑπὸ τὴν κοιλίαν. (*Εὖγε!*)

. . . . . .

Ἐνῷ ἔπρεπε νὰ ὑποστηρίζηται ἡ μεγάλη Ἐκκλησία, ἐξηυτελίσθη· ἐνῷ ἔπρεπε δι' ὅλων τῶν μέσων νὰ προάγηται, διερρήχθη πᾶς δεσμὸς μετ' αὐτῆς· ἐνῷ ἔπρεπε νὰ προσφέρωμεν, ὡς ἐπὶ τῶν ἀποστόλων, τὸ δηνάριόν μας εἰς τὴν μεγάλην ἐκκλησίαν, ἔστω καὶ εὑρισκομένην ὑπὸ δουλείαν πολιτείας, ἐνῷ, λέγω, ἔπρεπε νὰ προσφέρωμεν τὸ δηνάριον εἰς αὐτὴν, κατηργήσαμεν καὶ τὴν ἰδιοκτησίαν τῆς μεγάλης ἐκκλησίας ἐν τῷ ἐδάφει τῆς Ἑλλάδος. Δημεύετε, δημεύετε τὰ μοναστήρια τῆς Ἑλλάδος, **ἔρχεται ἡ θεία δίκη, καὶ θέλουσι δημευθῆ ἀπὸ ἄλλα ἔθνη,** καὶ οἱ πρῶτοι, οἱ ὁποῖοι θὰ φωνάζητε, θὰ εἶσθε ὑμεῖς, ἀλλ' εἶσθε ἀναπολόγητοι, διότι σεῖς εἶσθε τὸ σκάνδαλον, σεῖς ἐδώσατε ἀφορμὴν, διότι πρῶτοι σεῖς ἐξεβιάσατε καὶ ἀπεσκυβαλίσατε τοὺς πατριάρχας καὶ τὴν μεγάλην ἐκκλησίαν, ὧν ἐδημεύσατε τὰ κτήματα, σεῖς ἐζητήσατε τὸ αὐτοκέφαλον, τὸ ἀνόητον, τὸ ἀντιχριστιανικὸν αὐτοκέφαλον τῆς ἐκκλησίας (θόρυβος).

Πρόεδρος. Μὴ διανόπτετε, κύριοι, ἡσυχα.

Ἰακωβάτος. Τὸ αὐτοκέφαλον θέλετε; νὰ τὸ ἔχητε (γέλως). Ἀλλὰ μὴ ἀπαιτεῖτε, ὅταν σεῖς κηρύττεσθε αὐτοκέφαλοι, καὶ ἄλλο ἔθνος τὸ ὁποῖον ἔχει ὀλιγωτέρους δεσμοὺς μὲ τὴν μεγάλην ἐκκλησίαν, νὰ κηρύσσεται αὐτοκέφαλον καὶ αὐτό. Καὶ διὰ τοῦτο ἐγὼ εἶπον εἰς τὰ 52, νὰ κηρυχθῇ αὐτοκέφαλος καὶ ἡ Ἑπτάνησος, αὐτοκέφαλον τὸ Μαυροβούνιον, αὐτοκέφαλος ἡ Σερβία, αὐτοκέφαλαι δὲ αἱ ἐπαρχίαι αἱ ὑπαγόμεναι εἰς τὸν οἰκουμενικὸν θρόνον, θέλετε; δὲν θέλετε· διότι ἅμα ἠκούσατε ὅτι οἱ Βούλγαροι ἀπαιτοῦν τὴν ἐκκλησίαν αὐτῶν ἀνεξάρτητον, ὠρύεσθε ὡς λέοντες, ἐνῷ ἔπρεπε νὰ χειροκροτήσητε τοὺς Βουλγάρους. Μόνον ἡμεῖς δὲν ὠφείλομεν νὰ χειροκροτήσωμεν αὐτοὺς, διότι δὲν ἐγκρίνομεν τὸ αὐτοκέφαλον τῆς ἑλληνικῆς ἐκκλησίας· ἡμεῖς εἴμεθα συνεπεῖς, σεῖς ἀσυνεπεῖς, σεῖς ἐδημεύσατε τὰ μοναστήρια τῶν ξένων· δικαίως οἱ Βλάχοι ἐδήμευσαν τὰ μοναστήρια τῆς μεγάλης ἐκκλησίας (θόρυβος). »

Ἀλλ' εἰς δεύτερον λόγον περὶ τοῦ αὐτοῦ θέματος, ἀπαντῶν εἰς ἐκεῖνο ὅπερ τοῦ εἶπεν ὁ Καλλιγᾶς, ὅτι ἂν θέλουν ν' ἀναπνεύσουν τὸν ἀέρα τῆς ἐλευθερίας ὀφείλουν ν,

ἀναβῶσιν εἰς τὴν Ἀκρόπολιν τῶν Ἀθηνῶν, ἔρριψε κατὰ προσώπου τοῦ ἀντιπάλου του τὴν ἐλελίξασαν ἅπαν τὸ βουλευτήριον ἑξῆς ἀποστροφήν :

«Ἡ ἔκφρασις εἶναι ὡραία, ἀλλ' ἡ ἰδέα εἶναι ψευδής. Ὁ χριστιανὸς δὲν ἔχει χρέος ν' ἀναβῇ εἰς τὴν Ἀκρόπολιν διὰ νὰ λάβῃ τὸ πνεῦμα καὶ τὴν αὔραν τῆς ἐλευθερίας, διότι αὐτὸ εἶναι ἄντικρις ἐναντίον τοῦ Εὐαγγελίου, τὸ ὁποῖον κηρύττει, ὅπι, ὅπου πνεῦμα Κυρίου, ἐκεῖ ἐλευθερία. Ὄχι λοιπὸν εἰς τὴν Ἀκρόπολιν τὴν σημερινὴν, ἀλλ' οὐδὲ τῶν ἀρχαίων Ἑλλήνων ὑπῆρξέ ποτε ἡ ἐλευθερία ἡ ἐθνικὴ καὶ ἡ θρησκευτικὴ, διότι τὸ πάλαι ὑπῆρχον ἐδῶ ἐν Ἑλλάδι, ὅπου τὴν σήμερον εἶσθε ἐλεύθεροι, ὑπῆρχον 30,000 πολῖται καὶ 400,000 Εἰλώτων, δούλων, σκλάβων· καὶ ἂν σεῖς εἶσθε ἐλεύθεροι, καὶ ἐγὼ μεθ' ὑμῶν, δὲν τὸ χρεωστῶ εἰς τὴν Ἀκρόπολιν τῶν Ἀθηνῶν, ἀλλ' εἰς τὴν Ἀκρόπολιν τῆς Σιὼν, ἀπὸ τὴν ὁποίαν προῆλθε τὸ πνεῦμα τῆς ἐλευθερίας (*χειροκροτήματα*)».

. . . . . .

» Γνωρίζετε λέγω τὸ ἑλληνικὸν πῦρ ; τὸ ἑλληνικὸν πῦρ εἶναι ἡ εἰκὼν τοῦ ἑλληνικοῦ νοός· τὸ πῦρ τοῦ ἑλληνικοῦ νοὸς καὶ τὸ ἑλληνικὸν πῦρ δὲν σβύνεται μὲ ἄλλον τρόπον εἰμὴ μὲ γῆν, εἰμὴ μὲ χῶμα. Ἐὰν τὸ ἑλληνικὸν πῦρ δὲν ἐσβύνετο εἰς τὰ κύματα τῆς μεσογείου, οὐδὲ εἰς τὰ κύματα τῆς Προποντίδος καὶ τοῦ Βοσπόρου, ἀλλ' ἔπρεπε νὰ ἐπιτεθῇ γῆ, χῶμα, οὕτω καὶ τὸ πῦρ τοῦ ἑλληνικοῦ νοὸς δὲν δύναται νὰ σβεσθῇ εἰμὴ διὰ τοῦ χώματος τῆς Κρήτης, τοῦ Βυζαντίου, τῆς Θεσσαλίας καὶ τῆς Ἠπείρου· (*Ὡραῖα*) »

Τοιοῦτος ῥήτωρ, τοιοῦτος πολιτευτὴς εἰσέβαλεν — διότι ἦτο εἰσβολὴ — εὐθὺς μετὰ τὴν Ἕνωσιν εἰς τὴν αἴθουσαν τῶν πληρεξουσίων ὁ **Γεωργαντάρας Ἰακωβάτο**. Δέον νὰ φυλλοδιφήσωμεν τὰς ἱστορίας, δέον νὰ μελετήσωμεν Κικέρωνα καὶ Περικλῆ, ὀφείλομεν νὰ ἀναδράμωμεν εἰς τὰ πρακτικὰ τοῦ ἀγγλικοῦ Κοινοβουλίου, ὀφείλομεν νὰ ἐνθυμηθῶμεν τὸν φλογερὸν Μπούρκε, ἵνα εὕρωμεν ἀναστήματα παράλληλα πρὸς τὸ τοῦ Ἰακωβάτου. Τίνος Ἕλληνος ῥήτορος περικοπαὶ ἀνανεώθησαν εἰς τὸν νοῦν τῶν ἐπιλησμόνων νεωτέρων Ἑλλήνων, ὥστε ἅμα ἀναφέρῃς τ'ὄνομά του, εἴτε μεταξὺ τῶν συγχρόνων εἴτε μεταξὺ τῶν νεωτέρων ν' ἀκούῃς λεπτομερῶς τὴν φράσιν του κατὰ τὴν δεῖνα ἀγόρευσιν καὶ τὴν ἰδέαν του κατὰ τὴν ἄλλην; Αὐτὴ ἡ διὰ τῆς Σιὼν καταπεραυνοβόλησις τοῦ ἀπέναντι τοῦ Ἰακωβάτου μικροσκοπικοῦ, ὅσον τὸ ἀνάστημά του, Καλλιγᾶ, διατρέχει διὰ τῆς μνήμης ὅλων καὶ δὲν συναντήσαμεν ἄνθρωπον ἐν Ἀθήναις ἐκ τῶν ἀνεπτυγμένων ὅστις νὰ μὴ τὴν ἐνθυμῆται.

Ἐν τῇ Ἐθνικῇ Συνελεύσει τὸ εὐρὺ καὶ αὐστηρὸν μέτωπον τοῦ **Γεωροαντάρα** ἐστεφανοῦτο αἴγλην τινὰ θρησκευτικοῦ μυστηρίου. Συχνὰ πυκνὰ ἐδανείζετο ῥητὰ γραφικά, καὶ ὁ λόγος του ἦτο σοβαρὸς ὡς ῥάτον ἀποχωρητοῦ. Ἀναγινώσκοντες τοὺς κικερωνείους λόγους του καὶ ζητοῦντες νὰ ἀναπαραστήσωμεν ἐν τῇ ἀλγούσῃ φαντασίᾳ μας ἐκ σαρκῶν καὶ ὀστέων ὁλόκληρον τὸν ἀπολεσθέντα ἄνδρα, διασχίζομεν τὰ πελάγη καὶ κρούομεν τὰς πύλας τοῦ ἐν Κοπεναγῇ Μουσείου τοῦ Θορουάλδσεν, ὅπου ἐξ ὅλων τῶν ἱστορικῶν ἀγαλμάτων τοῦ Δανοῦ Φειδίου, τὸ κολοσσαῖον παράστημα τοῦ Παύλου ἐπεκάθησε βαρύ, βαθύ, φιλοσοφικὸν ἐπὶ τῶν ἐντυπώσεων ἡμῶν. Τοιοῦτον Ἀπόστολον Παῦλον ἀναπαριστῶμεν τὸν βαρὺν ῥήτορα τῆς Ἐθνοσυνελεύσεως **Ἰακωβάτον**. Εἰς ἄλλας περιόδους τῆς Βουλῆς θὰ παραστῶμεν ἐνώπιον αὐτοῦ ἄλλην φέροντος μορφήν.

Καλιβάν.

ΧΡΟΝΙΚΑ

Ἀπὸ τῆς σήμερον τὸ φύλλον ἡμῶν περιβάλλεται ὑπὸ κεφαλίδος ἁπλῆς, ἀντὶ τῆς πρῴην γελοιογραφικῆς, καὶ ἐπανέρχεται οὕτω εἰς τὰ πρῶτα φύλλα τοῦ **Μὴ Χάνεσαι** ἅπερ εἶχον ἐκδοθῇ ἁπλᾶ, ὅπως καὶ τὸ σημερινόν. Ἡ ἀφαίρεσις αὕτη ἔχει τριπλοῦν λόγον : ἡ ἐφημερὶς ἡμῶν ἐκδοθεῖσα κατ' ἀρχὰς καθαρὰ σατυρικὴ, προϊόντος τοῦ χρόνου, κατὰ τὸ τελευταῖον μάλιστα ἐξάμηνον, ἔλαβε ῥιζικὴν τροπὴν ἐπὶ τὸ σπουδαιότερον ἐν τοῖς πολιτικοῖς καὶ τοῖς κοινωνικοῖς ζητήμασι, διαφυλάξασα ἐν ῥυθμῷ πάντοτε καὶ τὸ τερπνὸν αὐτῆς μέρος. Ἦτο λοιπὸν εἰς ἀντίθεσιν ὁ φρύγιος πῖλός της πρὸς τὴν σεμνότητα τῆς ἄλλης περιβολῆς. Ἡ ἐφημερὶς ἡμῶν δὲν εἶναι πλέον σατυρική. Εἶναι ὅ,τι πρέπει νὰ εἶναι μία ἐφημερὶς, ὅπως τὴν ἐννοοῦμεν ἡμεῖς, ὑπὸ τοὺς ὅρους ἐννοεῖται τῆς ἀναπτύξεως τῆς ἀττικῆς δημοσιογραφίας καὶ ὑπὸ τοὺς οἰκονομικοὺς ὅρους τῆς ἡμετέρας ἐφημερίδος, ἥτις τὰς μέχρι τοῦδε προόδους της τὰς ὀφείλει εἰς τὴν βαθμιαίαν ἐπίτασιν τῆς κυκλοφορίας, οὐχὶ δὲ εἰς χαρισθέντα ἢ δανεισθέντα ἢ καταταθέντα κεφάλαια, τοῦθ' ὅπερ συμβαίνει εἰς ἄλλας συναδέλφους. Ἐντεῦθεν οἱ δημοσιογραφικοὶ ἡμῶν πόθοι ἐξ ἀνάγκης συστέλλονται, καὶ μόνον ἐκ τῆς διὰ τοῦ χρόνου ἐπερχομένης οἰκονομικῆς διαστολῆς, ἀναμένομεν τὴν τελειωτικὴν μόρφωσιν τοῦ φύλλου ἡμῶν, κατὰ τὸ δημοσιογραφικὸν ἰδεῶδες ὅπερ ἐπιδιώκομεν. Δεύτερος λόγος ὅτι αἱ κρίσιμοι στιγμαὶ ἃς διέρχεται ὁ ἀρχηγὸς τῆς ἀντιπολιτεύσεως δὲν μᾶς ἐπέτρεπον νὰ ἔχωμεν τὴν προτομήν αὐτοῦ ὅπως δήποτε ἐν συνδυασμῷ μετὰ γελοιογραφικῆς προμετωπίδος. Καὶ ἐπὶ τέλους κερδίζομεν χῶρον δημοσιεύσεως πλείονος ὕλης ἐν τῇ πρώτῃ σελίδι.

Μετὰ τόσα καταπότια καὶ σκόνες διαφόρων συστατικῶν καὶ χρωμάτων οἱ ἰατροί μας τὴν ἐσπέραν τῆς Πέμπτης ἐνέδωκαν τέλος πάντων νὰ λάβωσι καὶ αὐτοὶ ἕνα καταπότιον, νὰ ζητήσωσι τουτέστι τὴν γνώμην τῶν ἐν Εὐρώπῃ ἰατρῶν περὶ τῆς ὑγείας τοῦ Κουμουνδούρου. Ἡμεῖς ἐξ ἀρχῆς εἴπομεν καὶ νομίζομεν οὐδεὶς ἀντιλέγει ὅτι ἐπὶ τοῦ θέματος αὐτοῦ δὲν ἠδύνατο νὰ ὑπάρχῃ δευτέρα γνώμη, ἀλλὰ τοῖς ἡμετέροις ἀσκληπιάδαις ἄλλως ἔδοξε.

Ἀφοῦ ἐναλλὰξ ἐκ περιτροπῆς—ἢ καὶ ἐξ ὑποτροπῆς διὰ νὰ σᾶς ὁμιλήσωμεν καὶ ἡμεῖς ἰατρικῶς — μετέβησαν ἀπὸ τῆς ποδάγρας εἰς τὴν πνευμονίαν, ἀπὸ τῆς πνευμονίας εἰς τὴν πυαιμίαν, ἀπὸ τῆς πυαιμίας εἰς τὴν ἀρθρῖτιδα καὶ ἀπὸ ταύτης εἰς τὴν βιβλιοθήκην των — εἶναι καὶ αὐτὴ ἀσθένεια—καὶ ἀφοῦ σαφῶς καὶ ὡρισμένως οὐδὲν μέχρι τοῦδε εἶπον περὶ τῆς καταστάσεως τοῦ ἀσθενοῦς, καταναλισκόμενοι εἰς διαζευτικὰς καὶ ὑποθετικὰς γνώμας, ἐπὶ τέλους ἐπείσθησαν νὰ προσφύγωσιν εἰς ἀνωτέραν ἀντίληψιν.

Ἡ μακρὰ καὶ ἐπώδυνος πορεία τῆς ἀσθενείας τοῦ Κουμουνδούρου τὴν ὁποίαν ἀνέλαβον νὰ φέρωσιν εἰς πέρας οἱ ἰατροί μας, δὲν εἰξεύρομεν πῶς μᾶς μετήγαγεν εἰς ἄλλους ἀγῶνας, αἱ δὲ γνῶμαι, τὰ ἀποφθέγματα καὶ αἱ πεποιθήσεις τῶν ἰατρῶν μας διὰ μεταστάσεως ἐννοιῶν ὀλίγον κωμικῆς, μᾶς ἐνεθύμησαν τοὺς γάλλους στρατηγοὺς κατὰ τὸν γαλλογερμανικὸν πόλεμον. Ἀκούσατε μερικὰ ἀποφθέγματα τινῶν ἰατρῶν μας :

— Μετὰ ὀλίγας ὥρας εἶναι νεκρός. (Ἔκτοτε παρῆλθον! ὀλίγαι ἡμέραι).

— Ἐὰν δὲν εἶναι πυαιμία, θὰ κάψω τὴ βιβλιοθήκη μου (Οὔτε πυαιμία εἶναι, οὔτε τὴν ἔκαψε).

— Ἐὰν δὲν εἶναι πυαιμία, θὰ εἶναι ἀρθρῖτις ἢ θὰ εἶναι ποδάγρα ! . .

ΟΙ ΕΜΠΟΡΟΙ ΤΩΝ ΕΘΝΩΝ

ΜΥΘΙΣΤΟΡΗΜΑ

(Συνέχεια ἴδε ἀριθ. 403

Ὁ Σανοῦτος ἐσφράγισε τὴν ἐπιστολὴν καὶ τῷ τὴν ἐνεχείρισεν.

— Λάβε τοῦτο τὸ γράμμα καὶ νὰ ἀποπλεύσῃς παρευθὺς, ἄνευ ἀναβολῆς διὰ Πάτμον, θὰ τὸ δώσῃς εἰς τὴν κυρίαν Καικιλίαν. Ὕπαγε.

Ὁ γραμματοκομιστὴς ὑπέκλινε καὶ ἐξῆλθεν.

Ἕνεκα τοῦ περιεχομένου τῆς ῥηθείσης ἐπιστολῆς, συνέβησαν ἐν τῷ ἐπινείῳ τῆς Πάτμου τὰ προηγουμένως ἱστορηθέντα.

Ὁ Σανοῦτος, ἀφοῦ ἔδωκε τὴν ἐπιστολὴν, μετέβη νὰ εὕρῃ τὴν φίλην του Φορτούναν, ἥτις ἐκοιμᾶτο εἰσέτι. Ὑπὸ τὴν κλίνην της ἐκάθητο ὁ κύων Αὔγουστος, ὅστις ἦτο ἐπιφορτισμένος παρὰ τοῦ Σανούτου νὰ φυλάττῃ τὸν ὕπνον τῆς κυρίας. Τὰ δύο ταῦτα κειμήλια ὧν τὸ ἓν ἐγγυᾶτο περὶ τοῦ ἑτέρου, εἶχε λάβει μεθ' ἑαυτοῦ ὁ Σανοῦτος, ἀποπλέων ἐκ Βενετίας.

Καὶ δὲν ἔμελλε νὰποπλεύσῃ ταχέως. Ἀλλ' ὁ Δόγης Πέτρος Ζιάννης, ὅστις ἐγνώριζε καλῶς τὰ κατὰ τὸν Σανοῦτον, ἅπαξ δεχθεὶς τὴν ὑπόσχεσίν του ἐφρόντισε νὰ τῷ πέμψῃ καταπείγουσαν διαταγὴν, ὅπως ἐκστρατεύσῃ ὡς τάχιστα, ἥτις ἐνεχειρίσθη αὐτῷ κατ' αὐτὴν ἐκείνην τὴν νύκτα, καθ' ἣν εἱστία τοὺς φίλους καὶ τὰς φίλας του, ὡς ἐνθυμοῦνται οἱ ἀναγνῶσται. Διότι ὁ Δόγης καὶ τὸ Συμβούλιον τῶν Δέκα ἐφοβοῦντο μὴ ὁ Σανοῦτος λησμονήσῃ ἑαυτὸν ἐν τοῖς ὀργίοις καὶ ἀναβάλῃ ἐπ' ἄπειρον τὴν ἐκστρατείαν του. Ἡ Βενετικὴ ἐξουσία ἐγνώριζε πρὸς τούτοις τὰ τραύματα, ἅπερ εἶχε λάβει ὁ Σανοῦτος νύκτα τινά. Καὶ ἐφρόνει ὅτι ὁ ἀὴρ τῆς θαλάσσης καὶ ἡ ἀπὸ τῶν ὀργῶν ἀποχὴ ἦτο τὸ ἄριστον φάρμακον.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Γ'.

Η ΑΠΟΔΡΑΣΙΣ.

Ἐν τινι κελλίῳ τῆς ἐν Νάξῳ ἱερᾶς μονῆς τοῦ Ἁγ. Κοσμᾶ, νύκτα τινὰ περὶ τὴν πέμπτην ὥραν, γυνή τις κατέκειτο ἐπὶ κλίνης πυρέσσουσα· ἑτέρα γυνὴ ἐκάθητο παρ' αὐτὴν καὶ κρατοῦσα βιβλίον τι ἐπὶ τῶν γονάτων ἀνεγίνωσκε ταπεινῇ τῇ φωνῇ. Ὑπὲρ τὴν κλίνην ἦτο ἀνηρτημένος ἐπὶ τοῦ τοίχου μέγας μελανὸς σταυρὸς φέρων τὸν Ἰησοῦν Χριστὸν ἐσταυρωμένον. Τράπεζα ἵστατο παρὰ τὴν κλίνην καὶ ἐπ' αὐτῆς λυχνία. Οὐδὲν ἄλλο ἔπιπλον περιεῖχεν ὁ θάλαμος. Τὰ πρόσωπα τῶν δύο γυναικῶν ἐφωτίζοντο ἀμυδρῶς ὑπὸ τοῦ ἀσθενοῦς φωτὸς τοῦ λύχνου. Ἡ ἐπὶ τῆς κλίνης κατακειμένη εἶχε κλειστοὺς τοὺς ὀφθαλμούς. Ἐφαίνετο νέα, ἦτο ὠχρὰ τὴν ὄψιν καὶ περὶ τὰ ὄμματά της ἦτο ἐσχηματισμένος βαθὺς κύκλος. Ἔκφρασίς τις μελαγχολίας, σῆμά τι λύπης καὶ τύψεως ἐφαίνετο ἐξερχόμενον ἐκ τῶν κλειστῶν ὀφθαλμῶν της, χρίον, οὕτως εἰπεῖν, τὰ βλέφαρα καὶ τὰς ὀφρῦς· ρυτίς τις ἐγκαρσία ἦτο μεταξὺ τῶν ὀφρύων της, ὡς σφραγίς τις, ὡς συμβολικὴ μονογραφία τοῦ ἄλγους καὶ τῆς θλίψεως. Ἐφαίνετο ὅτι εἶχε παλαίσει κατὰ τοῦ πάθους, καὶ ὅτι εἶχεν ἀγωνισθῆ νὰ εὕρῃ ἡσυχίαν, καὶ οὐδὲν κατώρθωσε. Ἠδύνατό τις νὰ εἴπῃ ὅτι ἐζήτει νὰ μετανοήσῃ καὶ δὲν ἐτόλμα. Τοιοῦτόν τι μικτὸν καὶ συγκεχυμένον αἴσθημα ἐξέφραζε τὸ σύνολον τῶν χαρακτήρων τῆς γυναικὸς ταύτης. Καίπερ ἔχουσα κλειστοὺς τοὺς ὀφθαλμοὺς, δὲν ἦτο βέβαιον ἂν ἐκοιμᾶτο ἢ ἐγρηγόρει. Ἂν δὲ ἦτο ἔξυπνος, θὰ ὠνειροπόλει πιθανῶς.

Ἡ ἑτέρα γυνὴ ἡ καθημένη ἐπὶ σκίμποδος παρὰ τὴν κλίνην καὶ ἀναγινώσκουσα, δὲν ἀνεγίνωσκε βεβαίως δι' ἑαυτήν· ἀλλ' ἡ φωνή τις ἦτο τοσοῦτον ψίθυρος καὶ ἔρρινος, ὥστε δὲν ἠδύναντο οἱ φθόγγοι νὰ διακριθῶσι παρὰ τῆς κλινήρους γυναικός, ἂν αὕτη δὲν ἐκοιμᾶτο. Εἶχε δὲ ἡ ἀναγνώστρια αὕτη δυσανάλογον τὴν ἡλικίαν πρὸς τὰ χρέη, ἅτινα τῇ στιγμῇ ταύτῃ ἐξετέλει. Ἡ κόμη της ἦτο λευκὴ ὑπὸ τὸν κεκρύφαλόν της, ἀλλ' εἶχε τὴν λειότητα τῆς μετάξης καὶ ἔστιλβε πρὸς τὸ φῶς. Ἀλλως δὲ, εἰς τὸν ἀγνοοῦντα τὸ ἐπάγγελμα τῆς γυναικὸς ταύτης ἤθελε φανῇ ὅτι μᾶλλον ἐξ ὑπερόχου καὶ οὐχὶ κοινῆς φιλαρεσκείας δὲν ἤθελε νὰ βάψῃ τὰς τρίχας της. Διότι ἡ ἐπιδερμὶς τοῦ προσώπου της ἦτο λευκοτάτη, λειοτάτη καὶ ροδόχρους. Ἡ γυνὴ αὕτη ἦτο ἴσως ἑξηκοντοῦτις. Ἀλλ' ἠδύνατο ἀκόμη νὰ κολάσῃ ἄνθρωπον. Ἐφαίνετο μόλις τεσσαρακονταετής· ἐκάθητο ἐκεῖ, ἀλλ' ἂν τὴν ἔβλεπέ τις περιπατοῦσαν, ἤθελεν ἐκπλαγῇ πόσον ἁρμονικῶς ἐκίνει τὸ σῶμά της. Τὸ σῶμα τοῦτο ἦτο ὅλως σύμμετρον καὶ στρογγύλον καὶ τὸ ἀνάστημα μεγαλοπρεπές. Ἀλλ' ἂς εἴπωμεν τέλος ὅτι ἡ γυνὴ αὕτη ἦτο ἡ ἡγουμένη τῆς Μονῆς τοῦ Ἁγίου Κοσμᾶ, καὶ δὲν ἔχρῆζε τῶν κοινῶν τόπων τῆς γυναικείας φιλαρεσκείας. Καὶ ὅμως πάντες οἱ τρόποι της ἐνέφαινον ἡδυπάθειαν καὶ ἀπέπνεον ἐπιθυμίαν.

Ἐν τούτοις ἡ κλινήρης γυνὴ ἤνοιξεν ἐπὶ μίαν στιγμὴν τοὺς ὀφθαλμούς.

— Τί ὥρα εἶναι, μῆτερ μου ; εἶπε.

— Πλησιάζουν μεσάνυκτα, ἀπήντησεν ἡ ἡγουμένη.

— Καὶ δὲν ἦλθε κανείς ;

— Κανείς, κόρη μου· ἀλλὰ πρέπει νὰ ἔχῃς ὑπομονήν· τοιαύτην ὥραν.

— Μοὶ ὑπεσχέθη ὅτι ὅτι ἔμελλε νὰ ἔλθῃ.

— Αὔριον θὰ ἔλθῃ βεβαίως.

— Αὔριον ; μετὰ τόσας ἡμέρας ;

— Κοντεύω νὰ χάσω τὸ κεφάλι μου.

— Οὐδεμία ἐλπὶς ὑπάρχει!

— Ὑπάρχουσαι πολλαὶ ἐλπίδες!

Καὶ ὁ ἀγαθόπουλος μαθὼν ὅτι τὸν ἐπισκέπτεται καὶ ὁ Βενιζέλος:

— Θὰ εἶναι λοιπόν, λέγει, ἐγκυμοσύνη!..

Ὅλα αὐτά, ὅσον κωμικά, εἶναι ὅμως λυπηρότατα ἐπισόδεια ἐξ ὧν ἀριδήλως ἐξάγεται ὅτι ἐν Ἑλλάδι δὲν ἔχομεν **οὔτε** ἰατρούς, καὶ ὅτι ἡ ἰατρικὴ ἐδῶ ἐπιστήμη δὲν προσέθηκεν οὔτε μίαν σελίδα εἰς τὸν κύριον Πουρσωνιὰκ τοῦ Μολιέρου. Σειρὰ ἀλλεπαλλήλων ἐθνικῶν συμφορῶν, ἐν αἷς καὶ ἡ ἀσθένεια τοῦ Κουμουνδούρου, μᾶς πείθουσιν ἀδιστάκτως πλέον περὶ τῆς ἀληθείας αὐτῆς.

Εἶναι δὲ ἄξιος μεγάλης περιεργείας ὁ μυστικισμὸς ὅστις ἐπικρατεῖ περὶ τῆς φυσιολογικῆς ἀκόμη καταστάσεως τοῦ Κουμουνδοῦρου. Ἕνα μόνον παραπέτασμα χωρίζει τὸν ἀσθενῆ καὶ τοὺς ἰατροὺς ἀπὸ τὸν ἐνδιαφερόμενον κόσμον καὶ ὅμως τοιαύτη ἐπικρατεῖ ἄγνοια, ὥστε μεταξὺ τοῦ κόσμου καὶ τοῦ ἀσθενοῦς νομίζει τις ὅτι ἐπιπροσθοῦσιν αἱ Ἄλπεις!

— Τώρα πλέον οὔτε μιλεῖ, διεβεβαίωσεν ἕνας ἰατρός. Πρὸς μεγάλην του ὅμως ἔκπληξιν ὁ Κουμουνδοῦρος ἐζήτησε τὸν κ. Ῥικάκην καὶ συνδιελέχθη μετ' αὐτοῦ ἐρ' ἱκανὰ λεπτὰ καὶ ἀνθηρότατα! Μία δὲ γυνὴ νοσοκόμος διηγεῖτο ἐνώπιον ἡμῶν μετ' ἀπονηρεύτου ἀφελείας ὅτι τοῦ ἔδωκε καὶ ἔφαγε τὸ πρωὶ καὶ μετὰ τὸ μεσημέριεἰς τὰς 4 καὶ ὅτι κοιμᾶται ὕπνον τακτικόν, πόσας ὥρας ἀπὸ τὸ ἕνα πλευρὸ μὲ τὸ ῥωλόγι στὸ χέρι, καὶ πόσας ἀπὸ τὸ ἄλλο. Καὶ ἡ ἰδία προσέθετε πάλιν :—Κ' ἐγὼ δὲν ξεύρω τί νὰ πῶ.

Νομίζομεν ὅτι καὶ οἱ ἰατροί μας ἄλλο ἀπὸ τὸ τῆς Νοσηκόμου δὲν ἔχουν νὰ εἴπωσι καὶ μετὰ τῶν ἰατρῶν ἑπομένως καὶ ἡμεῖς.

Περῶμεν μακαρίως τὸν χειμῶνά μας ἀπό τινος μὲ τὰς ἀναμνήσεις τοῦ ἑλληνικοῦ θιάσου τοῦ Λεκατᾶ, καὶ τὰς ἐπαγγελίας τῆς Ἰταλικῆς κομπανίας τοῦ Τσόχα· ἔχει τὸ θέατρόν μας παρελθὸν καὶ μέλλον· ἂν ἀπαιτήσωμεν καὶ παρόν, τότε δύνανται ἀξιόλογα νὰ μᾶς ἀπαντήσωσιν οἱ ἁρμόδιοι «αἴ! τὸν κακόν σας τὸν καιρόν!» ὡς εἰς τὸ γνωστὸν ἐκεῖνο πρὸς τοὺς Ἕλληνας ἐπίγραμμα τοῦ Ἀγγλικοῦ φύλλου.

Τὸ μόνον θεατρικόν μας παρὸν ἐπὶ τοῦ παρόντος ἀντιπροσωπεύει ὁ περίεργος ἐκεῖνος Ἰταλός, ὅστις ἕνας αὐτός, φέρει ἐπάνω του παίζων συγχρόνως καὶ ἁρμονικώτατα περισσότερα ὄργανα, παρ' ὅσα ὁ Τρικούπης ὑπουργεῖα. Ἐπανῆλθε, καὶ προχθὲς τὴν Κυριακὴν μὲ τὴν πρώτην ἐπανελθοῦσαν λιακάδα ὕστερον ἀπὸ τὰ πάγη, περιήρχετο τοὺς δρόμους μας, ἐκτελῶν τὰς *μοναδικὰς* συναυλίας του, σχηματίζων πέριξ του πυκνοὺς ὁμίλους καὶ ἐξάγων ἐπὶ τῶν παραθύρων χαριέσσας καὶ ἀχαρίτους μορφὰς κυριῶν καὶ κουζινῶν. Τὸν συνοδεύει γυναῖκα, περιφέρουσα τὸν δίσκον του, ἡ ὁποία ἂν δὲν εἶνε σύζυγός του, βέβαια θὰ ἦνε ἡ μητέρα του. Τὰ διάφορα ὄργανα, τὰ ὁποῖα παίζει, ἀποτελοῦσιν ἐπ' αὐτοῦ τερατῶδές τι σύνολον, εἶδος μουσικῆς λερναίας Ὕδρας μὲ ἑξ κεφαλάς. Ἐπὶ τῆς ῥάχεώς του κρατεῖ μέγα τύμπανον, ἄνω τοῦ τυμπάνου εἶνε τεθειμένα τὰ *ζήλια*, ἐπὶ τῆς κεφαλῆς φέρει παράδοξον ὀρειχαλκίνην περικεφαλαίαν μὲ κρόταλα, πρὸ τῆς κοιλίας του ἀναδέεται διπλοῦν τι τέρας, κιθάρα ὁμοῦ καὶ φυσαρμόνικα, καὶ μέχρι τοῦ στόματός του ἀνέρχεται ἓν εἶδος αὐλοῦ· ἡ δεξιὰ χεὶρ κινεῖ τὰς χορδὰς τῆς κιθάρας· ἡ ἀριστερὰ χειρίζεται τὰς γλωσσίδας τῆς φυσαρμόνικας· ἀπὸ τοῦ ἀγκῶνος τῆς ἀριστερᾶς δεδεμένον τὸ ῥόπαλον τῆς γρανκάσας συγκοινωνεῖ μετ' αὐτῆς μεθοδικώτατα, οἱ πόδες του θέτουσιν εἰς κίνησιν τὰ ἐπὶ τοῦ αὐχένος του ζήλια, ἀνασειομένης τῆς κεφαλῆς ἠχοῦσι τὰ κρόταλα, καὶ συγχρόνως ἐργάζεται τὸ στόμα, ἀποσπῶν ἐκ τοῦ αὐλοῦ λιγυρωτάτους ἤχους. Τὸ θέαμα εἶνε τόσον ἑλκυστικὸν καὶ ἀξίζει νὰ τὸ ἀπολαύσωμεν, ἔστω καὶ εἰς τὸν δρόμον, ἐν ἐλλείψει θεαμάτων τῆς προκοπῆς.

ΗΣΥΧΙΑ

Εἰς ὅλα ἡσυχία, καθένας μας κοιμᾶται,
καὶ ἡ βουλὴ δὲν θέλει νὰ μᾶς συνεδριάσῃ,
καὶ σκέπτονται οἱ τόσοι σοφοί μας Ἱπποκράται
νὰ στείλουν πρὶν τῆς ὥρας τὸν γέρο νὰ 'συχάσῃ.
Τί ἔχει, τί δὲν ἔχει κανένας των δὲν ξέρει,
καὶ δός του σοῦρτα φέρτα καὶ δός του νταραβέρι.

Γιατροί μου, ἕνας κι' ἄλλος 'στοὺς δόκτορας φωνάζει,
ἀφῆστε κι' ἕνας ξένος τὴ γνώμη του νὰ πῇ,
καὶ μία ξένη γνώμη καθόλου δὲν πειράζει,
κι' οὔτε κολλᾷ καμμία 'στὴ ῥάχη σας 'ντροπή.
Γιὰ τὸ Θεό, σοφοί μας, ἀκοῦστε καὶ ἄλλη γνώμη,
καὶ εἰμπορεῖ νὰ ζήσῃ ὁ γέρος μας ἀκόμη.

Καὶ οἱ γιατροὶ φωνάζουν — Πᾶ! πᾶ! Θεὸς φυλάξοι!
νὰ πᾷν χαμένα τόσα συμβούλια καὶ κόποι;
θὰ 'ντροπιασθοῦμε ὅλοι μὲ μία τέτοια πρᾶξι,
καὶ ἡ Ἑλλὰς θὰ γίνῃ ρεζίλι 'στὴν Εὐρώπη.
Ἡ ἰδική μας γνώμη κι' ἡ ἐπιστήμη φθάνει,
κι' ἀπ' τὴν Ἑλλάδα πρέπει ὁ γέρος νὰ πεθάνῃ.

Κι' ὅσο ἀδυνατίζει ὁ προσριλής μας γέρος,
τόσο ὁ σὶρ Τρικούπης παχαίνει καὶ ντουρόνει,
γελᾷ 'στὸ πρόσωπό του ὁ διπλωμάτης ἔρως,
καὶ τρώγει σ' ἕνα κι' ἄλλο ὁμογενοῦς σαλόνι.
Δός του ἀπ' τὸνα μέρος σαλόνια καὶ σουπέδες,
καὶ δός του ἀπὸ τἄλλο μετζήτια κι' Ὀσμανιέδες.

Κοντὰ εἰς τὸν Τρικούπη παρασημοφοροῦνται
κ' ὁ Μάνδαλος ὁ βλάμης κι' αὐτὸς ὁ Μπουλελᾶς,
καὶ ἔτσι μὲ τοὺς Τούρκους σφικτότερα κρατοῦνται
αἱ φιλικαί μας σχέσεις, καὶ χαίρει ἡ Ἑλλάς.
Ἐμεῖς σταυροὺς Σωτῆρος, καὶ Ὀσμανιὲ ἐκεῖνοι,
γιὰ δώδεκα αἰῶνας θ' ἀσφαλισθῇ εἰρήνη.

Εἰς ὅλα ἡσυχία, Ῥωμηοί μου τσελεπῆδες,
μᾶς τέρπει τὴν ἡμέρα ὁ δίσκος τοῦ ἡλίου,
τὴν νύκτα τὸ φεγγάρι, χοροὶ καὶ ἑσπερίδες,
κι' ἑνὸς σοροῦ σκαρτάδου τὸ «Μέλαθρον Ἰλίου».
Μὰ μὲς 'στὴν ἡσυχία μᾶς ἐξυπνᾷ λιγάκι
ἡ προσρυλὴς *Πρωΐα* μὲ τὸν Δημητρακάκη.

Σουρῆς.

ΑΘΗΝΑΙΚΗ ΖΩΗ

Αἱ Ἀθῆναι τὴν δευτέραν τὸ πρωὶ ἦσαν ἀδιάθεκτοι. Μετὰ τὴν ἀργίαν τόσων ἡμερῶν ἐξημέρωσεν ἡ δευτέρα ἡμέρα ἐργασίας, μαθημάτων μελέτης, κόπων. Ἐργάται, ὑπάλληλοι, μαθηταὶ καὶ διδάσκαλοι ἐφαίνοντο προβάλλοντες ἀπὸ τὰς θύρας τῶν οἴκων των μὲ στόματα χασμώμενα καὶ ὀφθαλμοὺς ἐξοιδημένους, μὲ ὄψεις χωμένας ἐντὸς τῶν ὀρθῶν περιλαιμίων τῶν *παλτῶν* καὶ χεῖρας τρυπωμένας εἰς τὰ βάθη τῶν θυλακίων. Καὶ ὅμως μεθ' ὅλην τὴν νωθρότητα δεκαπενθημέρου ὀκνηρίας ὅλοι ἔσπευδον τὸ βῆμα ἕνεκεν τοῦ ψύχους. Ἡ πόλις ὅλη μετεῖχεν ἐκεῖνο τὸ πρωὶ τῆς καταστάσεως τῶν κατοίκων της, ἐξύπνησε καὶ αὐτὴ μὲ τὸ *μαχμουρλοῦκί* της. Τὴν νύκτα ἡ παγωνιὰ εἶχε στολίσει τοὺς δρόμους της μὲ κρύσταλλα. Ἀὴρ δὲν ἔπνεε καθόλου καὶ τῆς ἀτμοσφαίρας οἱ ἀτμοὶ εἶχον πυκνωθῆ καὶ εἶχον θολώσῃ. Καὶ ἐπεκάθηντο οὗτοι ἐπὶ τῶν στεγῶν καὶ τῶν πέριξ λόφων ἀποστίλβοντες εἰς τὸν ἥλιον ὡς πελώρια κατάψυχρα παγωτὰ τὰ ὁποῖα ἐνόμιζέ τις ὅτι ἠμποροῦν νὰ κοποῦν μὲ τὸ μαχαῖρι.

Αἱ δωρεαί. Ἐκ τῆς *παγωνιᾶς* ἔπαθον καὶ αὐταὶ αἱ κακόμοιραι, καὶ τὴν δευτέραν ἡ *Νέα Ἐφημερὶς* ἦλθε νὰ μᾶς εἰπῇ ὅτι πῶς τοῦ σὶρ Τζώρτζη, λέει, τοῦ Κορωνιοῦ ἓν τὸ ξέρουμε καὶ σίγουρα ἂν ἔδωκεν τὰς πενήντά του, καὶ τοῦ *μισὲ* Ἀντριᾶ ὅτι πῶς ἓν εἶνε κατὰ πῶς τὸ λέγανε ἑκατό της, πῶς ἐπῆρ' ἀπάνω του τὸ *γυαπὶ* τῆς ἄλλης πτέρυγος τοῦ Εὐαγγελισμοῦ. Βλέπετε ὁ Εὐαγγελισμὸς αὐτὸς εἶνε καὶ πουλί, κουκουβάγια—μὲ πτέρυγας.

Μερικοὶ ἐν τούτοις λέγουν ὅτι καὶ ὁ σὶρ Τζωρτζῆς ἔδωκε ταῖς πενῆντα, μὰ τὸ κρατεῖ κρυφὸ ὅσο ποῦ νὰ τὸ στρίψῃ τὴν παρασκευὴ νὰ μὴ τὸν φορτωθοῦν καὶ ἀπ' ἄλλοῦ νὰ δώσῃ.

Ὁ Χορὸς τοῦ Παρνασσοῦ φέτος θὰ γίνῃ, λέγουν, ἐλλείψει καταλήλου οἴκου ἐνταῦθα, θὰ γίνῃ... εἰς τὸ Φάληρον, εἰς τὸ μέγα Ξενοδοχεῖον ἐκεῖ. Ἡ ἰδέα εἶνε ὡραία, ἡ ὡραιοτέρα ἀφ' ὅσας εὕρηκαν ἕως τώρα ἀπὸ τὰ πενῆντα κεφάλια—τυρί—τοῦ Παρνασσοῦ. Κάμετε τὸν χορόν σας εἰς τὸ φάληρον, κοντὰ εἰς τὴν ἀκροθαλασσιὰ, μίαν καλὴν καλὴν ἀνοιξιάτικην ἡμέραν τοῦ Φεβρουαρίου, χωρὶς ξετραχηλίσματα καὶ ἀνασκουμπώματα τῶν κυριῶν, χωρὶς καμαρέρικα φράκα καὶ ἄσπρους λαιμοδέτας τῶν κυρίων, καὶ σᾶς ὑποσχόμεθα νὰ ἔλθωμεν ὅλοι μας, χωρὶς νὰ ἔχωμεν δὲ ἀξιώσεις ὅτι θὰ σᾶς κάμωμεν χαλάστρας, μὴ φοβεῖσθε!

Υ. Γ. Οἱ Παρνασσίδαι ῥθονήσαντες δόξαν Δαμαλᾶ θὰ κάμουν τὸν χορόν τους.... εἰς τὸ Δημαρχεῖον.

Τῶν Κυριῶν μας τὰ μικρὰ, τὰ σουρωτὰ, τὰ ἀρρώδη ἐπανωφορακία μ' ἔχουν ἐνθουσιάσει. Εἶνε τόσον χαριτωμένα, ἁπλᾶ, ἥμερα, μετέχουν ὀλίγον ἀπὸ τὰ μακαρίτικα ἐκεῖνα *καβοὶρ* τῶν ἀνδρῶν, ὁμοιάζουν ὀλίγον καὶ μὲ ἱπποτικοὺς μανδύας, καὶ τέλος πάντων εἶναι κομψότατα. Κολακεύουν ὅλα τὰ σώματα· αἱ ἰσχναὶ φαίνονται εὐσαρκότεραι· αἱ παχεῖαι ἀβρότεραι. Αἱ ἀνωμαλίαι τοῦ σώματος καλύπτονται, καὶ αἱ στρογγυλότητες ἐπιδεικνύονται μᾶλλον σφριγηλαὶ καὶ τελειότεραι. Σᾶς καμαρόνω, ἀγαπταί

— Αὔριον, καθὼς καὶ σήμερον, εἶναι τὸ αὐτό. Εἰς τοὺς ὀφθαλμοὺς τοῦ Κυρίου χίλια ἔτη ἦναι ὡς μία ἡμέρα, ἤτις παρῆλθε. Διατὶ νὰ μὴ ἔχωμεν ὑπομονὴν, ὅταν ὁ βίος εἶναι τόσον βραχύς. Καὶ ἐπὶ τέλους τὸ τέρμα τῆς προσδοκίας μας εἶναι. ἓν καὶ μόνον. Δὲν ἔχομεν ἐδῶ μένουσαν πόλιν, ἀλλὰ ζητοῦμεν τὴν μέλλουσαν. Ἡμῶν τὸ πολίτευα εἶναι ἐν οὐρανοῖς.

— Αὐτὰ ἔχω ἀναγνώσει πολλάκις, μῆτέρ μου, εἶπεν ἡ νέα γυνή.

— Τὰ ἀνέγνωσες, ἀλλὰ δὲν τὰ ἔγραψες· ὤφειλες νὰ τὰ σημειώσῃς ἐκεῖ ὅπου δὲν λησμονοῦνται.

— Καὶ διατὶ νὰ προσδοκῶμεν, μῆτερ μου, ὅταν δὲν εἰξεύρομεν τί προσδοκῶμεν;

— Εἰπὲ μᾶλλον, διατὶ νὰ προσδοκῶμεν, ἂν ἠξεύρομεν τί προσδοκῶμεν;

Τὸ θέλγητρον εἶναι τὸ ἄγνωστον αὐτό, τὸ ὁποῖον ἔκαμε τόσας μυριάδας ἀνθρώπων νὰ θυσιασθῶσι χάριν αὐτοῦ, τὸ ἄγνωστον τὸ ὁποῖον ἔκαμε τόσους μάρτυρας, τόσους ἁγίους, τόσους ἀσκητάς. Τὸ ἄγνωστον τὸ ὁποῖον καὶ μέχρι τῆς σήμερον εἰξεύρει νὰ δαμάζῃ καὶ νὰ ὑποτάσσῃ τόσας ἀγέλας ἀνθρώπων.

— Φεῦ, οὔτε τὸ ἄγνωστον δὲν δύναται νὰ μὲ θέλξῃ πλέον, εἶπεν ἡ νέα γυνή.— Διότι ἐνόμισες μίαν στιγμὴν ὅτι τὸ εὗρες. Διότι ἐκρέμασες τὴν ζωήν σου εἰς ἓν πάθος, κόρη μου.

— Δὲν ἔχω κανὲν πάθος...

— Βέβαια, εἰς τοῦτο καταντᾷ νὰ μὴ ἔχῃ τις πάθος, ὅταν ἐξαντλήσῃ ὅλα τὰ μέσα τοῦ πάθους. Τότε τὸ πάθος θραύεται, ἀναλύεται, διαρρέει καὶ μένει κενὸν εἰς τὴν ψυχήν.

Τῇ στιγμῇ ταύτῃ ἠκούσθη κρότος κώδωνος ἐκ τοῦ ὕψους τῶν τειχῶν τοῦ μοναστηρίου. Ἐκρούσθη πενθίμως, γλυκέως, μυστηριωδῶς ἐν τῇ σιγῇ τῆς νυκτός. Ὅτε δὲ ἔπαυσεν ἀφῆκε σιγανήν τινα ἠχὼ καταβαίνουσαν ὡς στεναγμὸν ἀνέμου μέχρι τῆς ἀκοῆς τῶν δύο γυναικῶν. Ἡ ἡγουμένη ἔκαμε τὸ σημεῖον τοῦ σταυροῦ, ἡ δ' ἑτέρα γυνὴ ἔμεινε σιωπηλὴ ἐπ' ὀλίγον καὶ ἠσθάνθη ῥῖγος θρησκευτικοῦ σεβασμοῦ διατρέχον τὰς φλέβας της.

— Εἶναι ἤδη ὁ ὥρα τῆς Ἀκολουθίας; εἶπεν αὕτη.

— Βεβαίως, κόρη μου.

Καὶ ἡ ἡγουμένη ἠγέρθη.

— Θὰ ὑπάγῃς λοιπὸν εἰς τὴν ἐκκλησίαν;

— Κατὰ χρέος. Καὶ σὺ θὰ κοιμηθῇς;

— Δὲν θὰ εἰμπορέσω νὰ κοιμηθῶ.

— Θὰ ἔκαμνες καλὰ νὰ ἔλθῃς μαζύ μου εἰς τὸν Ὄρθρον.

— Κρυόνω.

— Κρυόνεις; τὸν Ἰούλιον μῆνα;

— Πάσχω.

— Κοιμήσου λοιπόν.

— Ἀργότερα ἴσως ἔλθω εἰς τὴν ἐκκλησίαν, ἂν δὲν κοιμηθῶ.

(Ἀκολουθεῖ)

Μποέμ.

μου 'Αθηναῖαι. μὲ τὰ πτερωτά σας ἐκεῖνα ἀρειμάνεια καπέλλα, μὲ τοὺς μικρούς σας πόδας τοὺς ὁποίους ἀρχίζετε τώρα τὸν χειμῶνα νὰ στολίζητε μὲ ὑψηλὰς καφφεχρόους γκέττας, ἀλλὰ κοντεύω νὰ σᾶς ἐρωτευθῶ μὲ τὰ ὡραῖα ἐπανωφοράκια σας. Καὶ παρακαλῶ νὰ κάμῃ καθημέραν κρύον διὰ νὰ σᾶς βλέπω νὰ τὰ φορῆτε.

Ἄνεμος

ΚΑΡΑΜΕΛΕΣ

Τρυφερὸς Βοημὸς ζητεῖ νὰ πάρῃ 'ς τὸν λαιμό του φοιτητὴν ἐπαρχιώτην, στενοτάτων οἰκονομικῶν:

—Φίλε μου τὸ πᾶν ἐξαρτᾶται ἀπὸ τὴν θέλησιν. Νά, μὲ βλέπεις ἐμένα, κ' ἐγὼ ὅταν πρωτοῆλθα 'ς τὰς 'Αθήνας, ἤμουνα σὰν κ' ἐσένα πτωχός, δὲν εἶχα οὔτε νὰ φάγω οὔτε νὰ φορέσω· καὶ τώρα, δόξα σοι ὁ Θεός, ἔχω ἀποθεματικὸν 2000 φράγκα — *χρέη!*

'Η 'Αγαθοπουλίνα εὑρίσκεται εἰς στενοχωρίαν τί κουβέντα νὰ κάμῃ μὲ τὸν κ. Σ. ὅστις ἦλθεν εἰς ἐπίσκεψίν της.

'Επὶ τέλους 'ξημερόνει:

—Καὶ ἔχετε, κύριε, ἀδελφὸν ἄλλον;

—Μάλιστα, ἕνα.

—Περίεργον! Προχθὲς 'ρωτοῦσα τὴν κυρίαν ἀδελφήν Σας καὶ μοῦ εἶπε πῶς ἔχει δύο ἀδελφούς!

Μεταξὺ δύω πλατωνικῶν ἐραστῶν τῆς δεσποινίδος Ξ.

—Τῆς ἀγόρασα ἕνα *νεσεσσαὶρ* γιὰ μπονομὰ πολυτιμότατον. 'Εσὺ τί θὰ τῆς προσφέρῃς;

—'Εγὼ τίποτε. Τέτοια δῶρα κοστίζουν.

—Καὶ ὅμως καθημερινῶς *ρεμβάζεις* μ' αὐτήν.

—Μάλιστα, ἀλλὰ ὁ ρεμβασμὸς δὲν κοστίζει τίποτε.

Καὶ τί δὲν κάμνει ἡ συνήθεια:

'Από τοῦ ἐν Φαλήρῳ καὶ ἐν Πειραιεῖ σταθμοῦ, συνομιλοῦν διὰ τοῦ τηλεφώνου δύο μέλη τοῦ Συμβουλίου τῆς 'Εταιρίας τοῦ Σιδηροδρόμου, ὁ κ. Κεχαγιᾶς καὶ ὁ κ. Μητσόπουλος:

—'Ανέβησαν ἡ μετοχαῖς, νὰ πουλήσουμε.

—Καλά, καὶ αὔριο σὰν κατεβοῦμε, ἀγοράζουμε.

—Καὶ τί ἄλλο;

—Τίποτε.

—Ἔ, παίρνεις τώρα μία πρέζα ταμπάκο;

Καὶ παρουσιάζει τὴν ταμπακέρα εἰς τὴν πλάκα τοῦ τηλεφώνου.

'Εν τῷ Α' Γυμνασίῳ, ὁ διδάσκαλος τῶν θρησκευτικῶν πρὸς μαθητήν:

—*'Ο διδάσκαλος.* Πότε προσέθεσαν οἱ καθολικοὶ τό: *καὶ* ἐκ τοῦ υἱοῦ;

'Ο μαθητὴς (μουρμουρίζων): Βρὲ σώπα, νὰ μὴ σοῦ παρ' ὁ διάβολος τὸν πατέρα, καὶ σένα καὶ τὴ θεολογία σου.

'Ο διδάσκαλος. Ἔλα, μὴ δειλιᾷς, λέγε το καθαρά, μπορεῖ νὰ εἶναι σωστὰ αὐτὰ ποὺ λὲς μὲ τὸ νοῦ σου.

'Ο 'Αγαθόπουλος εἰς τὸ σπῆτι τοῦ γείτονός του κάμνει βεγκέρα. 'Ο γείτονας λαμβάνει ἀφορμὴν καὶ πλέκει τὸν ζέφανον τῆς γυναικός του, διότι ποτὲ δὲν βγαίνει ἔξω ἀπὸ τὸ σπῆτι ἀπὸ ἀγάπη πρὸς τὰ παιδιά της.

'Ο 'Αγαθόπουλος τότε πρὸς τὴν γυναῖκά του, ἡ ὁποία δὲν κάμνει παιδιά:

—Βλέπεις τί θὰ πῇ μητέρα καὶ σὺ ὅλο γυρίζεις!...

ΠΡΙΟΝΕΣ, ΤΟΡΝΟΙ ΞΥΛΟΡΓΙΚΟΙ, ΜΗΧΑΝΑΙ ΤΡΥΠΗΜΑΤΟΣ,

ΑΤΜΟΚΙΝΗΤΑ

Α. ΠΑΡΑΣΚΕΥΟΠΟΥΛΟΣ

ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ

παρὰ τῷ σιδηροδρομικῷ σταθμῷ

Σχίσιμον καὶ κατέργασις παντὸς εἴδους ξυλείας δι' ἁμαξοποιοὺς, καθεκλοποιοὺς, ἐπιπλοποιοὺς, ἐργολάβους οἰκοδομῶν, κιγκλίδες ἕτοιμοι κλπ. κλπ.

ΤΙΜΑΙ ΣΥΜΦΕΡΟΥΣΑΙ

ΠΕΡΙΟΔΟΣ ΤΩΝ ΑΠΟΚΡΕΩ

ΦΑΤΕ, ΠΙΕΤΕ, ΑΥΡΙΟΝ ΓΑΡ ΘΑ ΝΗΣΤΕΥΣΗΤΕ

ΝΕΟΝ ΚΑΤΑΣΤΗΜΑ

ΕΥΡΩΠΑΙΚΩΝ ΕΔΩΔΙΜΩΝ

ΕΠΙ ΤΗΣ ΟΔΟΥ ΣΤΑΔΙΟΥ (οἰκία Σίκ).

Π. Α. ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΠΟΥΛΟΥ & Σ^ας

Καὶ πρῶτον Κυρίαι καὶ Κύριοι, τὸ ἀνωτέρω Καταστήμα συνεβάλλετο μετὰ τοῦ κ. Κατσίμπαλη, ὅπως ἀντιπροσωπεύῃ αὐτὸ τοῦ λοιποῦ τὸν Μέγας Οἶκον τῶν εὐρωπαϊκῶν αὐτῶν ποτῶν, τοῦ ὁποίου ἀντιπρόσωπος μέχρι τοῦδε ἦν τὸ Κατάστημα τοῦ κ. Μ. Κατσίμπαλη, παρ' οὗ ἐπρομηθεύοντο τὰ ὡραῖα ποτὰ των αἱ ἀθηναῖκαὶ οἰκογένειαι.

Χειρομήρια, γλῶσσαι, σαλάμια, κονσέρβες, παστὰ νήτικα, σπαράγγια, σαρδέλλαι εἰς φιαλίδια, μπιζέλια, μανιτάρια, φασόλια, χαβιάρια ὅλα τὰ εἴδη τῶν τυρῶν.

ΓΑΛΛΙΚΑ & ΑΓΓΛΙΚΑ ΠΟΤΑ

ΦΑΝΤΑΣΤΙΚΩΝ ΚΑΛΛΟΝΩΝ

Τὸ Κατάστημα Κωνσταντινοπούλου εἶναι ὁ παράδεισος τῶν 'Απόκρεω